Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2024/2853

18.11.2024

DIREKTIVA (EU) 2024/2853 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 23. oktobra 2024

o odgovornosti za proizvode z napako in razveljavitvi Direktive Sveta 85/374/EGS

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([2]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Da bi izboljšali pravilno delovanje notranjega trga, je treba zagotoviti, da se konkurenca ne izkrivlja in da se pretok blaga ne ovira. Direktiva Sveta 85/374/EGS ([3]) določa skupna pravila o odgovornosti za proizvode z napako za odpravo razhajanj med pravnimi sistemi držav članic, ki bi lahko izkrivila konkurenco in vplivala na pretok blaga na notranjem trgu. Večja harmonizacija skupnih pravil o odgovornosti za proizvode z napako, določenih v navedeni direktivi, bi dodatno prispevala k doseganju teh ciljev, hkrati pa prinesla višjo stopnjo varovanja zdravja ali lastnine potrošnikov in drugih fizičnih oseb.

(2) Nekrivdna odgovornost gospodarskih subjektov ostaja edini način za ustrezno obravnavo težave pravične porazdelitve tveganja, ki ga prinaša sodobna tehnološka proizvodnja.

(3) Direktiva 85/374/EGS je učinkovit in ustrezen instrument, vendar bi jo bilo treba revidirati glede na razvoj, povezan z novimi tehnologijami, vključno z umetno inteligenco, novimi poslovnimi modeli krožnega gospodarstva in novimi svetovnimi dobavnimi verigami, katerih razvoj je privedel do neskladij in pravne negotovosti, zlasti glede pomena izraza „proizvod“. Izkušnje, pridobljene z uporabo navedene direktive, so prav tako pokazale, da se oškodovanci spopadajo s težavami pri pridobivanju odškodnine zaradi omejitev pri uveljavljanju odškodninskih zahtevkov in izzivov pri zbiranju dokazov za dokazovanje odgovornosti, zlasti zaradi vse večje tehnične in znanstvene zapletenosti. To vključuje odškodninske zahtevke iz naslova škode v zvezi z novimi tehnologijami. Revizija navedene direktive bi zato spodbudila uvedbo in uporabo takih novih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, hkrati pa zagotovila, da bodo imele tožeče stranke enako raven zaščite ne glede na zadevno tehnologijo ter da bodo imela vsa podjetja koristi od pravne varnosti in enakih konkurenčnih pogojev.

(4) Za zagotovitev skladnosti in doslednosti z zakonodajo o varnosti proizvodov in nadzoru trga na ravni Unije in nacionalni ravni bi bila potrebna revizija Direktive 85/374/EGS. Poleg tega je treba pojasniti osnovne pojme in koncepte, da se zagotovijo skladnost, pravna varnost in enaki konkurenčni pogoji na notranjem trgu ter upošteva nedavna sodna praksa Sodišča Evropske unije.

(5) Glede na obsežno naravo sprememb, ki bi bile potrebne, da ostane Direktiva 85/374/EGS učinkovita, ter za zagotovitev jasnosti in pravne varnosti, bi bilo treba navedeno direktivo razveljaviti in nadomestiti s to direktivo.

([1]) UL C 140, 21.4.2023, str. 34.
([2]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 12. marca 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 10. oktobra 2024.
([3]) Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

(6) Da bi se zagotovila celovita ureditev odgovornosti Unije za proizvode, bi se morala za vse premičnine, vključno s programsko opremo, tudi kadar so vključene v druge premičnine ali vgrajene v nepremičnine, uporabljati nekrivdna odgovornost.

(7) Odgovornost za proizvode z napako se ne bi smela uporabljati za škodo, nastalo zaradi jedrskih nesreč, če odgovornost za tako škodo urejajo mednarodne konvencije, ki so jih ratificirale države članice.

(8) Za vzpostavitev pristnega notranjega trga z visoko in enotno ravnjo varstva potrošnikov in drugih fizičnih oseb ter za upoštevanje sodne prakse Sodišča Evropske unije države članice v zvezi z zadevami, ki spadajo na področje uporabe te direktive, ne bi smele ohranjati ali uvajati bolj ali manj strogih določb od tistih, ki so določene v tej direktivi.

(9) Na podlagi nacionalnega prava držav članic bi lahko imel oškodovanec odškodninski zahtevek na podlagi pogodbene ali nepogodbene odgovornosti, ki ne zadeva odgovornosti proizvajalca za napako proizvoda, kot je določena v tej direktivi. To se nanaša na primer na odgovornost na podlagi garancije ali napake oziroma objektivno odgovornost za škodo, ki je povzročena zaradi lastnosti organizma in je posledica genskega inženiringa. Na take določbe nacionalnega prava, ki se med drugim uporabljajo za doseganje cilja učinkovitega varstva potrošnikov in drugih fizičnih oseb, ta direktiva ne bi smela vplivati.

(10) V nekaterih državah članicah so oškodovanci upravičeni do odškodninskih zahtevkov za škodo, ki jo povzročijo farmacevtski izdelki v okviru posebnega nacionalnega sistema odgovornosti, kar pomeni, da je učinkovito varstvo fizičnih oseb v farmacevtskem sektorju že doseženo. Ta direktiva ne bi smela vplivati na pravico do vložitve takih zahtevkov. Poleg tega spremembe takih posebnih sistemov odgovornosti ne bi smele biti izključene, če ne ogrožajo učinkovitosti sistema odgovornosti, določenega v tej direktivi, ali njenih ciljev.

(11) Odškodninske sheme zunaj okvira sistemov obveznosti, kot so nacionalni zdravstveni sistemi, sistemi socialne varnosti ali zavarovalne sheme, ne sodijo v območje uporabe te direktive in zato ne bi smele biti izključene. Na primer, nekatere države članice imajo vzpostavljene sheme, ki zagotavljajo odškodnino za farmacevtske izdelke, ki povzročajo škodo, ne da bi imeli napako.

(12) Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) določa skupna načela in referenčne določbe, ki naj bi se uporabljale v celotni sektorski zakonodaji o proizvodih. Da se zagotovi skladnost z navedenim sklepom, bi bilo treba nekatere določbe te direktive, zlasti opredelitve pojmov, uskladiti z njim.

(13) Proizvodi v digitalni dobi so lahko materialni ali nematerialni. Programska oprema, kot so operacijski sistemi, strojna programska oprema, računalniški programi, aplikacije ali umetnointeligenčni sistemi, je vse pogostejša na trgu in ima vse pomembnejšo vlogo za varnost proizvodov. Programska oprema se lahko da na trg kot samostojen proizvod ali se lahko naknadno vključi v druge proizvode kot sestavni del ter lahko s svojim delovanjem povzroči škodo. Zaradi pravne varnosti bi bilo treba v tej direktivi pojasniti, da je programska oprema proizvod za namene uporabe nekrivdne odgovornosti, ne glede na način njene dobave ali uporabe, in zato ni pomembno, ali je programska oprema shranjena na napravi ali se do nje dostopa preko komunikacijskega omrežja ali tehnologij v oblaku oziroma je dobavljena v okviru modela programske opreme kot storitev. Vendar se informacije ne štejejo za proizvod in pravila o odgovornosti za proizvode se zato ne bi smela uporabljati za vsebino digitalnih datotek, kot so medijske datoteke ali e-knjige oziroma samo izvorna koda programske opreme. Razvijalca ali izdelovalca programske opreme, vključno s ponudniki umetnointeligenčnih sistemov v smislu Uredbe (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) bi bilo treba obravnavati kot proizvajalca.

(14) Prosta in odprtokodna programska oprema, katere izvorna koda je dostopna vsem, uporabniki pa lahko prosto dostopajo do programske opreme ali njene spremenjene različice, jo uporabljajo, spreminjajo in redistribuirajo, lahko prispeva k raziskavam in inovacijam na trgu. Za tako programsko opremo so potrebna dovoljenja, ki vsakemu omogočajo svobodo uporabe, kopiranja, distribucije, preučevanja, spreminjanja in izboljševanja programske opreme. Da ne bi bile ovirane inovacije ali raziskave, se ta direktiva ne bi smela uporabljati za prosto in odprtokodno programsko opremo, ki ni bila razvita ali dobavljena v okviru gospodarske dejavnosti, saj tako razviti ali dobavljeni proizvodi po definiciji niso dani na trg. Razvoj te programske opreme ali prispevanje k njej se ne bi smelo razumeti

([4]) Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o skupnem okviru za trženje proizvodov in razveljavitvi Sklepa Sveta 93/465/EGS (UL L 218, 13.8.2008, str. 82).

([5]) Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) (UL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

kot omogočanje njene dostopnosti na trgu. Zagotavljanje take programske opreme v odprtih odložiščih se ne bi smelo šteti za omogočanje njene dostopnosti na trgu, razen če se to izvaja v okviru gospodarske dejavnosti. Načeloma se za dobavo proste in odprtokodne programske opreme s strani neprofitnih organizacij ne bi smelo šteti, da poteka v poslovnem okviru, razen če taka dobava poteka v okviru gospodarske dejavnosti. Kadar pa se programska oprema dobavlja za določeno ceno ali za osebne podatke, ki se ne uporabljajo izključno za izboljšanje varnosti, združljivosti ali interoperabilnosti programske opreme in se zato navedena oprema dobavlja v okviru gospodarske dejavnosti, bi se morala uporabljati ta direktiva.

(15) Kadar prosto in odprtokodno programsko opremo, dobavljeno zunaj okvira gospodarske dejavnosti, proizvajalec nato vključi kot sestavni del v proizvod v okviru gospodarske dejavnosti, in je tako dana na trg, bi moralo biti mogoče, da bi bil ta proizvajalec odgovoren za škodo, ki jo je povzročila napaka take programske opreme, ne pa proizvajalec programske opreme, ker proizvajalec programske opreme ne bi izpolnil pogojev za dajanje proizvoda ali sestavnega dela na trg.

(16) Ker digitalne datoteke kot takšne niso proizvodi, ki sodijo na področje uporabe te direktive, bi bilo treba digitalne proizvodne datoteke, ki vsebujejo funkcionalne informacije, potrebne za izdelavo materialnega predmeta z omogočanjem avtomatiziranega nadzora strojev ali orodij, kot so vrtalniki, stružnice, rezkalni stroji in 3D-tiskalniki, obravnavati kot proizvode, da se zagotovi varstvo fizičnih oseb v primerih, ko imajo take datoteke napako. Na primer, datoteka z računalniško podprto zasnovo z napako, ki se uporablja za ustvarjanje 3D-tiskanega blaga, ki povzroča škodo, bi morala biti podlaga za odgovornost na podlagi te direktive, kadar se taka datoteka razvija ali dobavlja v okviru gospodarske dejavnosti. Da bi se izognili dvomom, bi bilo treba pojasniti, da so surovine, kot sta plin in voda, ter električna energija proizvodi.

(17) Vse pogosteje so digitalne storitve vključene v proizvod ali so z njim medsebojno povezane na tak način, da bi odsotnost storitve preprečila izvajanje ene od funkcij proizvoda. Čeprav se ta direktiva ne bi smela uporabljati za storitve kot take, je treba nekrivdno odgovornost razširiti na take vključene ali medsebojno povezane digitalne storitve, saj varnost proizvoda določajo enako kot fizični ali digitalni sestavni deli. Te povezane storitve bi bilo treba obravnavati kot sestavne dele proizvoda, v katerega so vključene ali s katerim so medsebojno povezane, če so pod nadzorom proizvajalca navedenega proizvoda. Primeri povezanih storitev vključujejo stalno zagotavljanje podatkov o prometu v navigacijskem sistemu, storitev spremljanja zdravja, ki temelji na senzorjih fizičnega proizvoda za spremljanje telesne dejavnosti ali merjenje zdravja uporabnika, storitev nadzora temperature, ki spremlja in uravnava temperaturo pametnega hladilnika, ali storitev glasovnega asistenta, ki omogoča nadzor enega ali več proizvodov z uporabo glasovnih ukazov. Storitve dostopa do interneta se ne bi smele obravnavati kot povezane storitve, saj jih ni mogoče šteti za del izdelka, ki je pod nadzorom proizvajalca, in bi bilo nerazumno, da bi bili proizvajalci odgovorni za škodo, ki jo povzročijo pomanjkljivosti pri storitvah dostopa do interneta. Kljub temu se lahko na podlagi te direktive ugotovi, da ima proizvod, ki je odvisen od storitev dostopa do interneta in ne zagotavlja varnosti v primeru izgube povezljivosti, napako.

(18) Za povezane storitve in druge sestavne dele, vključno s posodobitvami in nadgradnjami programske opreme, bi se moralo šteti, da so pod nadzorom proizvajalca, kadar so vključeni, medsebojno povezani ali jih dobavlja proizvajalec oziroma če proizvajalec dovoli ali privoli v njihovo vključitev, medsebojno povezavo ali dobavo s strani tretje osebe, na primer kadar proizvajalec pametne naprave za dom dovoli, da tretja stran posodobi programsko opremo za napravo proizvajalca ali kadar proizvajalec predstavi povezano storitev oziroma sestavni del kot del proizvoda, čeprav jo dobavlja tretja stran. Za proizvajalca se ne bi smelo šteti, da je privolil v vključitev ali medsebojno povezavo zgolj s tem, da je zagotovil tehnično možnost vključitve ali medsebojne povezave oziroma priporočil nekatere znamke ali s tem, da ni prepovedal morebitnih povezanih storitev ali sestavnih delov.

(19) Potem ko je bil izdelek dan na trg, bi se moralo šteti, da ostaja pod nadzorom proizvajalca, kadar proizvajalec ohrani možnost, da sam oziroma preko tretje osebe dobavlja posodobitve ali nadgradnje programske opreme.

(20) Zaradi vse večjega pomena in vrednosti nematerialnih sredstev bi bilo treba z odškodnino kriti tudi uničenje ali poškodovanje podatkov, kot je izbris digitalnih datotek s trdega diska, vključno s stroški povrnitve ali obnovitve podatkov. V zvezi z varstvom fizičnih oseb je treba zagotoviti odškodnino ne le za materialne izgube, ki so posledica smrti ali telesne poškodbe, kot so pogrebni ali zdravstveni stroški ali izgubljen dohodek, in škode na premoženju, ampak tudi za uničenje ali poškodovanje podatkov. Uničenje ali poškodovanje podatkov ne povzroči samodejno materialne izgube, če lahko žrtev brezplačno pridobi podatke, na primer kadar obstaja varnostna kopija podatkov ali jih je mogoče ponovno prenesti oziroma kadar gospodarski subjekt ponovno vzpostavi ali ponovno ustvari podatke, ki začasno niso na voljo, na primer v virtualnem okolju. Uničenje ali poškodovanje podatkov se razlikuje od

uhajanja podatkov ali kršitev pravil o varstvu podatkov, zato na odškodnino za kršitve Uredbe (EU) 2016/679 ([6]) Evropskega parlamenta in Sveta ali Uredbe (EU) 2018/1725 ([7]) Evropskega parlamenta in Sveta ali Direktive 2002/58/ES ([8]) Evropskega parlamenta in Sveta ali Direktive (EU) 2016/680 ([9]) Evropskega parlamenta in Sveta ne vpliva ta direktiva.

(21) Zaradi pravne varnosti bi morala ta direktiva pojasniti, da telesna poškodba vključuje medicinsko priznano in medicinsko potrjeno škodo za duševno zdravje, ki vpliva na splošno zdravstveno stanje žrtve in bi lahko zahtevala terapijo ali zdravljenje, ob upoštevanju, med drugim, mednarodne klasifikacije bolezni Svetovne zdravstvene organizacije.

(22) V skladu s ciljem te direktive, da se odškodnina zagotovi samo fizičnim osebam, se odškodnina za škodo na premoženju, ki se uporablja izključno za profesionalne namene, ne bi smela zagotavljati na podlagi te direktive. Zaradi morebitnega tveganja sodnih postopkov v prevelikem številu primerov, se odškodnina za uničenje ali poškodovanje podatkov, ki se uporabljajo za strokovne namene, čeprav ne izključno, ne bi smela zagotavljati na podlagi te direktive.

(23) Medtem ko bi morale države članice določiti polno in ustrezno odškodnino za vse materialne izgube, ki so posledica smrti, telesne poškodbe ali poškodovanja ali uničenja premoženja in uničenja ali poškodovanja podatkov, bi morale določiti tudi pravila za izračun odškodnine. Poleg tega bi bilo treba zagotoviti odškodnino za nematerialno izgubo, nastalo zaradi škode, ki jo zajema ta direktiva, kot sta bolečina in trpljenje, če je odškodnino za tako škodo mogoče zagotavljati na podlagi nacionalnega prava.

(24) Vrste škode, ki niso predvidene v tej direktivi, kot so čista ekonomska izguba, kršitve zasebnosti ali diskriminacija, same po sebi ne bi smele povzročiti odgovornosti na podlagi te direktive. Vendar ta direktiva ne bi smela vplivati na pravico do odškodnine za katero koli škodo, tudi nematerialno, na podlagi drugih ureditev odgovornosti.

(25) Da bi se zaščitile fizične osebe, bi bilo treba poravnati odškodnino za škodo na premoženju, ki je v lasti fizične osebe. Ker se premoženje vse bolj uporablja tako za zasebne kot tudi za poklicne namene, je primerno zagotoviti odškodnino za škodo na takem premoženju z mešano uporabo. Glede na cilj te direktive, da zaščiti fizične osebe, bi bilo treba premoženje, ki se uporablja izključno za poklicne namene, izključiti iz njenega področja uporabe.

(26) Ta direktiva bi se morala uporabljati za proizvode, dane na trg, ali kadar je to ustrezno, dane v uporabo v okviru gospodarske dejavnosti, za plačilo ali brezplačno, na primer za proizvode, dobavljene v okviru kampanje sponzoriranja, ali za proizvode, proizvedene za opravljanje storitev, financiranih iz javnih sredstev, ker je ta način dobave še vedno gospodarske ali poslovne narave. Pojem „dajanje v uporabo“ je pomemben za proizvode, ki se ne dajo na trg pred prvo uporabo, kot lahko velja za dvigala, stroje in medicinske pripomočke.

(27) Če nacionalno pravo tako določa, bi se morala pravica do odškodnine za oškodovance uporabljati tako za neposredne žrtve, ki utrpijo škodo, ki jo je neposredno povzročil proizvod z napako, kot tudi za posredne žrtve, ki so utrpele škodo zaradi neposredne škode žrtve.

(28) Ob upoštevanju vse večje zapletenosti proizvodov, poslovnih modelov in dobavnih verig ter dejstva, da je cilj te direktive zagotoviti, da lahko potrošniki in druge fizične osebe brez težav dobijo odškodnino v primeru škode, ki jo povzročijo proizvodi z napako, je pomembno, da države članice zagotovijo, da pristojni organi ali telesa za varstvo potrošnikov prizadetim potrošnikom zagotovijo vse ustrezne informacije, da bodo lahko učinkovito uveljavljali svojo pravico do odškodnine v skladu s to direktivo. Pri tem je primerno, da države članice upoštevajo obstoječe

([6]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

([7]) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

([8]) Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L 201, 31.7.2002, str. 37).

([9]) Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL L 119, 4.5.2016, str. 89).

obveznosti glede sodelovanja med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, zlasti obveznosti iz Uredbe (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]). Pomembno je, da si nacionalni organi ali telesa za varstvo potrošnikov redno izmenjujejo vse ustrezne informacije, s katerimi se seznanijo, in tesno sodelujejo z organi za nadzor trga. Države članice lahko tudi spodbudijo pristojne organe ali telesa za varstvo potrošnikov, da potrošnikom zagotovijo informacije in jim tako omogočijo bolj učinkovito uveljavljanje njihove pravice do odškodnine v skladu s to direktivo.

(29) Ta direktiva ne vpliva na različne načine uveljavljanja povrnitve škode na nacionalni ravni, bodisi s sodnimi postopki, izvensodnimi rešitvami, alternativnim reševanjem sporov bodisi z zastopniškimi tožbami iz Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta ([11]) ali v okviru nacionalnih sistemov za kolektivno povrnitev škode.

(30) Da bi se zaščitila zdravje in premoženje fizičnih oseb, bi bilo treba napako proizvoda določiti s sklicevanjem na neobstoj varnosti, ki jo oseba upravičeno pričakuje ali ki jo zahteva tudi pravo Unije ali nacionalno pravo, in ne s sklicevanjem na njegovo ustreznost uporabe. Ocena napake bi morala vključevati objektivno analizo varnosti, ki jo širša javnost upravičeno pričakuje, in se ne bi smela nanašati na varnost, ki jo upravičeno pričakuje določena oseba. Varnost, ki jo širša javnost upravičeno pričakuje, bi bilo treba oceniti tako, da se med drugim upoštevajo predvideni namen, razumno predvidljiva uporaba, predstavitev, objektivne značilnosti in lastnosti zadevnega proizvoda, vključno z njegovo pričakovano življenjsko dobo, ter posebne zahteve skupine uporabnikov, ki jim je proizvod namenjen. Nekateri proizvodi, kot so medicinski pripomočki za vzdrževanje življenjskih funkcij, predstavljajo posebno veliko tveganje povzročitve škode ljudem, in zato so varnostna pričakovanja pri njih še posebej visoka. Da bi se taka pričakovanja upoštevala, bi moralo biti sodišču omogočeno, da razsodi o napaki proizvoda, ne da bi ugotovilo njegovo dejansko napako, kadar spada v isto proizvodno serijo kot proizvod, za katerega je že dokazano, da ima napako.

(31) Ocena napake bi morala upoštevati predstavitev proizvoda. Vendar se opozorila ali druge informacije v zvezi s proizvodom ne morejo šteti kot zadostne za zagotovitev varnosti proizvoda, ki ima sicer napako, ker bi bilo treba napako določiti s sklicevanjem na varnost, ki jo širša javnost upravičeno pričakuje. Zato se odgovornosti na podlagi te direktive ni mogoče izogniti zgolj z navedbo vseh možnih stranskih učinkov izdelka. Pri določanju napake proizvoda razumno predvidljiva uporaba zajema tudi napačno uporabo, ki ni nerazumna v okoliščinah, kot je predvidljivo ravnanje uporabnika naprav, ki je posledica pomanjkanja koncentracije, ali predvidljivo obnašanje nekaterih skupin uporabnikov, kot so otroci.

(32) Da bi se upoštevala vse večja razširjenost medsebojno povezanih proizvodov, bi bilo treba pri oceni varnosti proizvoda upoštevati razumno predvidljive učinke drugih proizvodov na zadevni proizvod, na primer v sistemu pametnega doma. Upoštevati bi bilo treba tudi učinek na varnost proizvoda v zvezi z vsako njegovo sposobnostjo učenja ali pridobivanja novih funkcij potem, ko je dan na trg ali v uporabo, s čimer bi se pokazalo legitimno pričakovanje, da so programska oprema in osnovni algoritmi proizvoda zasnovani tako, da preprečujejo nevarno vedenje proizvoda. Zato bi moral proizvajalec, ki oblikuje izdelek, ki lahko razvije nepričakovano vedenje, ostati odgovoren za vedenje, ki povzroča škodo. Da bi se upoštevalo dejstvo, da so v digitalni dobi številni proizvodi še vedno pod nadzorom proizvajalca potem, ko so dani na trg, bi bilo treba pri oceni varnosti proizvoda upoštevati tudi trenutek, ko proizvod ni več pod nadzorom proizvajalca. Za proizvod se lahko šteje, da ima napako, tudi zaradi ranljivosti v zvezi s kibernetsko varnostjo, na primer, kadar proizvod ne izpolnjuje varnostnih zahtev v zvezi s kibernetsko varnostjo.

(33) Da bi odrazili naravo proizvodov, katerih namen je preprečiti škodo, na primer opozorilnega mehanizma, kot je detektor dima, bi bilo treba pri oceni napake takega proizvoda upoštevati, da ne izpolnjuje tega namena.

(34) Da bi se upoštevala ustreznost zakonodaje o varnosti proizvodov in nadzoru trga pri določanju ravni varnosti, ki jo oseba lahko pričakuje, bi bilo treba pojasniti, da bi bilo treba pri oceni napake upoštevati ustrezne varnostne zahteve za proizvod, vključno z varnostnimi zahtevami za kibernetsko varnost, in ukrepe pristojnih organov, kot so

([10]) Uredba (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 345, 27.12.2017, str. 1).

([11]) Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L 409, 4.12.2020, str. 1).

odpoklici proizvodov, ali samih gospodarskih subjektov. Vendar taki posegi sami po sebi ne bi smeli ustvarjati domneve o napaki.

(35) V interesu izbire potrošnikov in za spodbujanje inovacij, raziskav in enostavnega dostopa do novih tehnologij se zaradi samega obstoja ali poznejšega dajanja na trg boljšega proizvoda ne bi smelo sklepati, da ima proizvod napako. Podobno se zaradi same dobave posodobitev ali nadgradenj proizvoda ne bi smelo sklepati, da ima prejšnja različica proizvoda napako.

(36) Varstvo fizičnih oseb zahteva, da je lahko odgovoren kateri koli od proizvajalcev, ki so udeleženi v proizvodnem procesu, če je imel proizvod ali sestavni del, ki so ga dobavili, napako. To vključuje vsako osebo, ki se s svojim imenom, znamko ali drugim razlikovalnim znakom na proizvodu predstavlja kot njegov proizvajalec, oziroma pooblasti tretjo osebo, da na proizvodu navede njeno ime, znamko ali drugi razlikovalni znak, saj s tem daje vtis, da je vključena v proizvodni proces ali da prevzame odgovornost zanj. Kadar proizvajalec v proizvod vključi sestavni del drugega proizvajalca z napako, bi moral oškodovanec imeti možnost zahtevati odškodnino za isto škodo tako od proizvajalca proizvoda kot od proizvajalca sestavnega dela. Kadar je sestavni del vključen v proizvod izven nadzora njegovega proizvajalca, bi moral oškodovanec imeti možnost zahtevati odškodnino od proizvajalca sestavnega dela, če je sam sestavni del proizvod na podlagi te direktive.

(37) Za zagotovitev, da imajo oškodovanci izterljiv odškodninski zahtevek, kadar ima proizvajalec proizvoda sedež zunaj Unije, bi moralo biti mogoče, da se od uvoznika tega proizvoda in pooblaščenega zastopnika proizvajalca, imenovanega v zvezi s posebnimi nalogami na podlagi zakonodaje Unije, na primer na podlagi zakonodaje o varnosti proizvodov in nadzoru trga, zahteva odgovornost. Nadzor trga je pokazal, da dobavne verige včasih vključujejo gospodarske subjekte, katerih nova oblika pomeni, da jih v skladu z veljavnim pravnim okvirom ni mogoče enostavno uvrstiti v tradicionalne oskrbovalne verige. Tak primer so zlasti ponudniki storitev odpremnih skladišč, pri katerih se številne dejavnosti sicer prekrivajo z dejavnostmi uvoznikov, vendar ne ustrezajo vedno tradicionalni opredelitvi uvoznika v pravu Unije. Ponudniki storitev odpremnih skladišč imajo vse pomembnejšo vlogo kot gospodarski subjekti, saj omogočajo in olajšujejo dostop do trga Unije za izdelke iz tretjih držav. Ta sprememba pomena se že odraža v okviru varnosti proizvodov in nadzora trga, zlasti v uredbah (EU) 2019/1020 ([12]) in (EU) 2023/988 ([13]) Evropskega parlamenta in Sveta. Zato bi moralo biti mogoče od njih zahtevati odgovornost, vendar bi morali biti glede na subsidiarnost njihove vloge odgovorni le, kadar noben uvoznik ali pooblaščeni zastopnik nima sedeža v Uniji. Zaradi učinkovitega usmerjanja odgovornosti v proizvajalce, uvoznike, pooblaščene zastopnike in ponudnike storitev odpremnih skladišč bi moralo biti mogoče od distributerjev zahtevati odgovornost le, če ne navedejo nemudoma ustreznega gospodarskega subjekta s sedežem v Uniji.

(38) Spletna prodaja se nenehno povečuje, kar ustvarja nove poslovne modele in nove tržne akterje, kot so spletne platforme. Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta ([14]) ter Uredba (EU) 2023/988 med drugim urejata odgovornost spletnih platform v zvezi z nezakonitimi vsebinami, tudi v zvezi s prodajo proizvodov. Kadar spletne platforme opravljajo vlogo proizvajalca, uvoznika, pooblaščenega zastopnika, ponudnika storitev odpremnih skladišč ali distributerja v zvezi s proizvodom z napako, bi morale biti odgovorne pod enakimi pogoji kot taki gospodarski subjekti. Kadar imajo spletne platforme zgolj posredniško vlogo pri prodaji proizvodov med trgovci in potrošniki, zanje velja pogojno izvzetje odgovornosti na podlagi Uredbe (EU) 2022/2065. Vendar Uredba (EU) 2022/2065 določa, da spletne platforme, ki potrošnikom omogočajo sklepanje pogodb na daljavo s trgovci, niso izvzete iz odgovornosti na podlagi zakonodaje o varstvu potrošnikov, kadar proizvod predstavijo ali kako drugače omogočijo določeno transakcijo na način, ki bi povprečnega potrošnika prepričal, da proizvod daje na voljo bodisi sama spletna platforma bodisi trgovec, ki deluje v njeno korist ali pod njenim nadzorom. V skladu s tem načelom, kadar spletne platforme tako predstavijo proizvod ali kako drugače omogočijo določeno transakcijo, bi moralo biti mogoče od njih zahtevati odgovornost na enak način kot od distributerjev na podlagi te direktive. Zato bi se morale določbe te direktive, ki se nanašajo na distributerje, uporabljati po analogiji za take spletne platforme. To pomeni, da bi take spletne platforme morale biti odgovorne le, kadar proizvod predstavijo ali kako drugače omogočijo določeno

([12]) Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L 169, 25.6.2019, str. 1).

([13]) Uredba (EU) 2023/988 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o splošni varnosti proizvodov, spremembi Uredbe (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Sveta 87/357/EGS (UL L 135, 23.5.2023, str. 1).

([14]) Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1).

transakcijo na način, ki bi povprečnega potrošnika prepričal, da proizvod daje na voljo bodisi sama spletna platforma bodisi trgovec, ki deluje v njeno korist ali pod njenim nadzorom, in le, kadar spletna platforma ne navede nemudoma ustreznega gospodarskega subjekta s sedežem v Uniji.

(39) Pri prehodu z linearnega na krožno gospodarstvo so proizvodi zasnovani tako, da so trajnejši, namenjeni ponovni uporabi, popravljivi in nadgradljivi. Unija spodbuja tudi inovativne in trajnostne oblike proizvodnje in potrošnje, ki podaljšujejo funkcionalnost proizvodov in sestavnih delov, kot so ponovna izdelava, obnova in popravilo, kakor je določeno v sporočilu Komisije z dne 11. marca 2020 z naslovom „Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo“. Kadar se proizvod bistveno spremeni in je potem dostopen na trgu ali dan v uporabo, se šteje za nov proizvod. Kadar se sprememba uvede zunaj nadzora prvotnega proizvajalca, bi moralo biti mogoče od osebe, ki je izvedla bistveno spremembo, zahtevati odgovornost, ki jo ima kot proizvajalec spremenjenega proizvoda, saj je na podlagi ustreznega prava Unije odgovorna za skladnost proizvoda z varnostnimi zahtevami. Ali je sprememba bistvena, bi bilo treba določiti na podlagi meril iz ustreznega prava Unije in nacionalnega prava o varnosti proizvodov, vključno z Uredbo (EU) 2023/988. Kadar taka merila v zvezi z zadevnim proizvodom niso določena, se bi morale spremembe, ki spreminjajo prvotne predvidene funkcije proizvoda ali vplivajo na njegovo skladnost z veljavnimi varnostnimi zahtevami oziroma spreminjajo njegov profil tveganja, šteti za bistvene spremembe. Kadar prvotni proizvajalec izvede bistveno spremembo ali je ta izvedena pod njegovim nadzorom ter kadar ima zaradi take bistvene spremembe proizvod napako, ta proizvajalec ne bi smel imeti možnosti, da se izogne odgovornosti z utemeljitvijo, da je napaka nastala po tem, ko je proizvod dal na trg ali v uporabo. Zaradi pravične porazdelitve tveganja v krožnem gospodarstvu bi moral biti gospodarski subjekt, ki izvede bistveno spremembo, in ni prvotni proizvajalec, izvzet iz odgovornosti, če lahko ta gospodarski subjekt dokaže, da je škoda povezana z delom proizvoda, na katerega sprememba ne vpliva. Gospodarski subjekti, ki izvajajo popravila ali druge postopke, ki ne vključujejo bistvenih sprememb, ne bi smeli biti odgovorni na podlagi te direktive.

(40) Ker so proizvodi lahko zasnovani tako, da omogočajo uvajanje sprememb preko sprememb programske opreme, vključno z nadgradnjami, bi se morala za spremembe, izvedene s posodobitvijo ali nadgradnjo programske opreme, uporabljati ista načela, kot se uporabljajo za spremembe, izvedene na druge načine. Kadar se s posodobitvami ali nadgradnjami programske opreme ali zaradi stalnega učenja umetnointeligenčnega sistema uvede bistvena sprememba, bi se moralo šteti, da je bistveno spremenjeni proizvod na voljo na trgu ali dan v uporabo v trenutku, ko je ta sprememba dejansko uvedena.

(41) Kadar žrtve ne prejmejo odškodnine, ker na podlagi te direktive ni odgovorna nobena oseba ali ker so odgovorne osebe plačilno nesposobne oziroma so prenehale obstajati, lahko države članice uporabijo obstoječe nacionalne sektorske odškodninske sheme ali vzpostavijo nove na podlagi nacionalnega prava, za ustrezno odškodnino oškodovancem, ki so utrpeli škodo zaradi proizvodov z napako. Države članice se same odločijo, ali se take odškodninske sheme v celoti ali delno financirajo iz javnih ali zasebnih prihodkov.

(42) Glede na naložitev odgovornosti gospodarskim subjektom ne glede na krivdo in zaradi doseganja pravične porazdelitve tveganja bi morala oseba, ki zahteva odškodnino za škodo, povzročeno zaradi proizvoda z napako, nositi breme dokazovanja škode, napake proizvoda in vzročne zveze med obema v skladu z dokaznim standardom, ki se uporablja na podlagi nacionalnega prava. Vendar so osebe, ki zahtevajo odškodnino, v primerjavi s proizvajalci pogosto v slabšem položaju glede dostopa do informacij o tem, kako je bil proizvod proizveden in kako deluje, ter njihovega razumevanja. Ta asimetrija informacij lahko ogrozi pošteno porazdelitev tveganja, zlasti v primerih, ki so tehnično ali znanstveno zapleteni. Zato je treba tožečim strankam olajšati dostop do dokazov, ki se uporabljajo v sodnih postopkih. Taki dokazi vključujejo dokumente, ki jih mora tožena stranka na novo pripraviti z zbiranjem ali razvrščanjem razpoložljivih dokazov. Pri ocenjevanju zahteve za razkritje dokazov bi morala nacionalna sodišča zagotoviti, da je tak dostop omejen na tisto, kar je potrebno in sorazmerno, da bi med drugim preprečili splošno iskanje informacij, ki niso upoštevne za postopke, ter zaščitili zaupne informacije, kot so informacije, ki sodijo v obseg varovanja poklicne skrivnosti in poslovnih skrivnosti v skladu s pravom Unije in nacionalnim pravom, zlasti Direktivo (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]). Ob upoštevanju zapletenosti nekaterih vrst dokazov, na primer dokazov v zvezi z digitalnimi proizvodi, bi moralo biti nacionalnim sodiščem omogočeno, da pod določenimi pogoji zahtevajo, da se taki dokazi predložijo na lahko dostopen in lahko razumljiv način.

([15]) Direktiva (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem (UL L 157, 15.6.2016, str. 1).

(43) Ta direktiva harmonizira pravila o razkritju dokazov le, če take zadeve ureja. Zadeve, ki jih ta direktiva ne ureja, vključujejo pravila o razkritju dokazov v zvezi s predkazenskimi postopki, kako natančno mora biti zaprosilo za dokaze, tretjimi osebami, primeri ugotovitvenih tožb in sankcijami zaradi neizpolnjevanja obveznosti razkritja dokazov.

(44) Glede na to, da bi tožene stranke morda potrebovale dostop do dokazov, ki so na voljo tožeči stranki, da bi nasprotovali odškodninskemu zahtevku na podlagi te direktive, bi morale imeti tudi tožene stranke možnost dostopa do dokazov. Podobno kot pri zahtevi za razkritje, ki jo postavi tožeča stranka, kadar ocenjuje zahtevo tožene stranke za razkritje dokazov, bi morala nacionalna sodišča zagotoviti, da je tak dostop omejen na tisto, kar je potrebno in sorazmerno, da bi med drugim preprečili splošno iskanje informacij, ki niso upoštevne za postopke, ter zaščitili zaupne informacije.

(45) V zvezi s poslovnimi skrivnostmi, kakor so opredeljene v Direktivi (EU) 2016/943, bi bilo treba nacionalnim sodiščem podeliti pooblastila za sprejemanje posebnih ukrepov za zagotovitev zaupnosti poslovnih skrivnosti med postopkom in po njem, pri čemer bi bilo treba doseči pravično in sorazmerno ravnovesje med interesi imetnika glede poslovne skrivnosti in interesi oškodovanca. Taki ukrepi bi morali vključevati vsaj ukrepe za omejitev dostopa do dokumentov, ki vsebujejo poslovne skrivnosti ali domnevne poslovne skrivnosti, in omejiti dostop do obravnav omejenemu številu ljudi ali omogočanje dostopa samo do predelanih dokumentov ali zapisov obravnav. Primerno je, da nacionalna sodišča pri odločanju o takih ukrepih upoštevajo potrebo po spoštovanju pravice do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, legitimne interese strank v postopku in, kadar je ustrezno, tretjih oseb ter morebitno škodo, ki izhaja iz odreditve takih ukrepov ali njihove zavrnitve in je povzročena kateri koli od strank v postopku ali, kadar je ustrezno, tretjim osebam.

(46) Zmanjšati je treba dokazno breme tožeče stranke, če so izpolnjeni nekateri pogoji. Izpodbojne domneve o dejstvih so skupni mehanizem za ublažitev dokaznih težav tožeče stranke in sodišču omogočajo, da obstoj napake ali vzročne zveze utemelji z drugim dokazanim dejstvom, hkrati pa ohrani pravice tožene stranke. Da bi se zagotovila spodbuda za izpolnitev obveznosti razkritja informacij, bi morala nacionalna sodišča domnevati o napaki proizvoda, kadar tožena stranka take obveznosti ne izpolni. Sprejete so bile številne obvezne varnostne zahteve za zaščito potrošnikov in drugih fizičnih oseb pred tveganjem nastanka škode, tudi na podlagi Uredbe (EU) 2023/988. Da se okrepi tesna povezava med pravili o varnosti proizvodov in pravili o odgovornosti, bi moralo neizpolnjevanje takih zahtev povzročiti tudi domnevo o napaki. To vključuje primere, kadar proizvod ni opremljen s sredstvi za beleženje informacij o delovanju proizvoda, kot se to zahteva na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava. Enako bi moralo veljati v primeru očitne okvare, kot je steklenica, ki eksplodira med razumno predvidljivo uporabo, ker je po nepotrebnem obremenjujoče od tožeče stranke zahtevati, da dokaže napako, kadar so okoliščine take, da je njen obstoj nesporen. Razumno predvidljiva uporaba zajema uporabo, za katero je proizvod namenjen v skladu z informacijami, ki jih zagotovi proizvajalec ali gospodarski subjekt, ki ga daje na trg, običajno uporabo, določeno z zasnovo in konstrukcijo proizvoda, ter uporabo, ki jo je mogoče razumno predvideti, kadar bi taka uporaba lahko izhajala iz zakonitega in lahko predvidljivega človekovega vedenja.

(47) Kadar je ugotovljeno, da ima proizvod napako in da škodo take vrste, ki temelji predvsem na podobnih primerih, običajno povzroča zadevna napaka, se od tožeče stranke ne bi smelo zahtevati, da dokaže vzročno povezavo, in bi bilo treba njen obstoj domnevati.

(48) Nacionalna sodišča bi morala domnevati o napaki proizvoda ali vzročni zvezi med škodo in napako ali oboje, kadar bi bilo tožeči stranki, ne glede na razkritje informacij tožene stranke, zlasti glede na tehnično ali znanstveno zapletenost zadeve pretirano težko dokazati napako ali vzročno zvezo ali oboje. To bi morali storiti ob upoštevanju vseh okoliščin primera. V takih primerih bi uvedba običajnega dokaznega standarda na podlagi nacionalnega prava, ki pogosto zahteva visoko stopnjo verjetnosti, ogrozila učinkovitost pravice do odškodnine. Glede na to, da imajo proizvajalci strokovno znanje in so bolje obveščeni kot oškodovanec, in da bi se ohranila poštena porazdelitev tveganja in preprečila obrnitev dokaznega bremena, bi se moralo od te tožeče stranke zahtevati, da dokaže, kadar so težave tožeče stranke povezane z dokazovanjem napak, samo da je verjetno, da je proizvod imel napako, ali, kadar so težave tožeče stranke povezane z dokazovanjem vzročne zveze, samo da je napaka proizvoda verjeten vzrok za škodo. Tehnično ali znanstveno zapletenost bi morala določiti nacionalna sodišča za vsak primer posebej, pri čemer bi bilo treba upoštevati različne dejavnike. Ti dejavniki bi morali vključevati zapleteno naravo proizvoda, na primer inovativnega medicinskega pripomočka; zapleteno naravo uporabljene tehnologije, kot je strojno učenje; zapleteno naravo informacij in podatkov, ki jih bo analizirala tožeča stranka, in zapleteno naravo vzročne zveze, kot je povezava med farmacevtskim izdelkom ali živilom in nastopom zdravstvenega stanja ali povezava, ki bi od tožeče

stranke zahtevala, da kot dokaz pojasni notranje delovanje umetnointeligenčnega sistema. Nacionalna sodišča bi prav tako morala za vsak primer posebej oceniti pretirane težave. Tožeča stranka bi sicer morala predložiti argumente, ki dokazujejo pretirane težave, vendar se dokaz teh težav ne bi smel zahtevati. Na primer v zahtevku v zvezi z umetnointeligenčnim sistemom za odločitev sodišča o obstoju pretiranih težav tožeča stranka ne bi smela biti dolžna niti pojasniti posebne značilnosti umetnointeligenčnega sistema niti pojasniti, kako te značilnosti otežujejo ugotovitev vzročne zveze. Tožena stranka bi morala imeti možnost, da izpodbija vse elemente tožbe, vključno z obstojem pretiranih težav.

(49) Zaradi pravične porazdelitve tveganja bi bilo treba gospodarske subjekte izvzeti iz odgovornosti, če lahko dokažejo obstoj posebnih razbremenilnih okoliščin. Ne bi smeli biti odgovorni, kadar lahko dokažejo, da je oseba, ki ni ta zadevni gospodarski subjekt, povzročila, da je proizvod zapustil proizvodni postopek proti njihovi volji, ali da je bila prav skladnost s pravnimi zahtevami razlog za napako proizvoda.

(50) Trenutek dajanja na trg ali v uporabo je običajno trenutek, ko proizvod zapusti nadzor proizvajalca, medtem ko je za distributerje trenutek, ko dajo proizvod na voljo na trgu. Zato bi bilo treba proizvajalce izvzeti iz odgovornosti, kadar dokažejo, da je verjetno, da napaka, ki je povzročila škodo, ni obstajala, ko so proizvod dali na trg ali v uporabo ali da je napaka nastala zatem. Ker pa digitalne tehnologije proizvajalcem omogočajo, da izvajajo nadzor po tem, ko je proizvod dan na trg ali v uporabo, bi morali proizvajalci ostati odgovorni za napake, ki nastanejo zatem zaradi programske opreme ali povezanih storitev pod njihovim nadzorom, ne glede na to, ali so v obliki posodobitev ali nadgradenj ali algoritmov strojnega učenja. Za tako programsko opremo ali z njo povezane storitve bi bilo treba šteti, da so pod nadzorom proizvajalca, kadar jih navedeni proizvajalec dobavlja ali odobri ali kako drugače privoli, da jih dobavlja tretja oseba. Če je na primer pametni televizor predstavljen tako, da vključuje video aplikacijo, uporabnik pa mora aplikacijo po nakupu televizijskega sprejemnika prenesti s spletnega mesta tretje strani, bi moral biti proizvajalec televizijskega sprejemnika skupaj s proizvajalcem video aplikacije odgovoren za škodo, ki jo povzroči kakršna koli napaka v video aplikaciji, čeprav je do napake prišlo šele po tem, ko je bil televizor dan na trg.

(51) Možnost, da se gospodarski subjekti izognejo odgovornosti, če dokažejo, da je napaka nastala po tem, ko so proizvod dali na trg ali v uporabo, bi bilo treba omejiti, kadar napaka proizvoda vključuje neobstoj posodobitev ali nadgradenj programske opreme, potrebnih za odpravo ranljivosti v zvezi s kibernetsko varnostjo in ohranjanje varnosti proizvoda. Take ranljivosti lahko vplivajo na proizvod tako, da povzročijo škodo v smislu te direktive. Ob priznavanju odgovornosti proizvajalcev na podlagi prava Unije za varnost proizvodov v njihovem celotnem življenjskem ciklu, kot na primer na podlagi Uredbe (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]), proizvajalci tudi ne smeli biti izvzeti iz odgovornosti za škodo, ki jo povzročijo njihovi proizvodi z napako, kadar je napaka posledica tega, da niso dali na voljo varnostnih posodobitev ali nadgradenj programske opreme, ki so potrebne za odpravo ranljivosti proizvoda zaradi nastajajočih tveganj za kibernetsko varnost. Taka odgovornost se ne bi smela uporabljati, kadar dobava ali namestitev take programske opreme ni pod nadzorom proizvajalca, na primer kadar lastnik proizvoda ne namesti posodobitve ali nadgradnje, dobavljene za zagotavljanje ali ohranjanje ravni varnosti proizvoda. Ta direktiva ne nalaga nobene obveznosti zagotavljanja posodobitev ali nadgradenj proizvoda.

(52) Zaradi pravične porazdelitve tveganja bi bilo treba gospodarske subjekte izvzeti iz odgovornosti, če dokažejo, da je stanje znanstvenih in tehničnih dognanj, določeno glede na najnaprednejšo raven objektivnega dostopnega znanja, in ne glede na dejansko znanje zadevnega gospodarskega subjekta, v obdobju, ko je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, tako, da obstoja napake ni bilo mogoče odkriti.

(53) Pojavijo se lahko primeri, ko sta za isto škodo odgovorni dve stranki ali več strank, zlasti kadar je v proizvod, ki povzroča škodo, vključen sestavni del z napako. V takem primeru bi moral oškodovanec imeti možnost zahtevati odškodnino od proizvajalca, ki je vključil sestavni del z napako v svoj proizvod, in od proizvajalca samega sestavnega dela z napako. Da se zagotovi varstvo fizičnih oseb, bi morale biti vse stranke v takih primerih solidarno odgovorne.

(54) Visoka stopnja inovacij je zlasti potrebna v sektorju programske opreme. Da bi podprli inovacijsko zmogljivost mikropodjetij in malih podjetij, ki proizvajajo programsko opremo, bi moralo biti takim podjetjem omogočeno, da se pogodbeno dogovorijo s proizvajalci, ki svojo programsko opremo vključijo v proizvod, da slednji v primeru

([16]) Uredba (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o medicinskih pripomočkih, spremembi Direktive 2001/83/ES, Uredbe (ES) št. 178/2002 in Uredbe (ES) št. 1223/2009 ter razveljavitvi direktiv Sveta 90/385/EGS in 93/42/EGS (UL L 117, 5.5.2017, str. 1).

okvare sestavnega dela programske opreme, ki povzroči škodo, ne bodo zahtevali povračila od proizvajalca programske opreme. Take pogodbene sporazume, ki se že uporabljajo v nekaterih državah članicah, bi bilo treba dovoliti, ker je proizvajalec proizvoda kot celote v vsakem primeru odgovoren za vsako napako proizvoda, vključno z njegovimi sestavnimi deli. Vendar odgovornost do oškodovanca s takim pogodbenim dogovorom nikoli ne bi smela biti omejena ali izključena.

(55) Pojavijo se lahko primeri, ko poleg napake proizvoda k vzroku za nastalo škodo prispevajo tudi ravnanja in opustitve ravnanj osebe, ki ni potencialno odgovoren gospodarski subjekt, kot je na primer tretja oseba, ki izkorišča ranljivost proizvoda v zvezi s kibernetsko varnostjo. V interesu varstva potrošnikov, kadar ima proizvod napako, na primer zaradi ranljivosti, zaradi katere je proizvod manj varen, kot bi upravičeno pričakovala širša javnost, se odgovornost gospodarskega subjekta zaradi takih ravnanj ali opustitev ravnanj tretje strani ne bi smela zmanjšati ali izključiti. Vendar bi moralo biti mogoče zmanjšati ali izključiti odgovornost gospodarskega subjekta, kadar so oškodovanci sami s svojo malomarnostjo prispevali k vzroku škode, na primer kadar oškodovanec iz malomarnosti ne namesti posodobitev ali nadgradenj, ki jih zagotovi gospodarski subjekt in ki bi zmanjšale ali preprečile škodo.

(56) Cilj varstva fizičnih oseb bi bil ogrožen, če bi bilo mogoče odgovornost gospodarskega subjekta omejiti ali izključiti s pogodbenimi določbami. Zato pogodbena odstopanja ne bi smela biti dovoljena. Iz istega razloga ne bi smelo biti mogoče, da določbe nacionalnega prava omejujejo ali izključujejo odgovornost, na primer z določitvijo finančnih zgornjih mej za odgovornost gospodarskega subjekta.

(57) Glede na to, da se proizvodi sčasoma starajo in da se z razvojem na področju znanosti in tehnologije razvijajo višji varnostni standardi, ne bi bilo smiselno, da bi proizvajalci odgovarjali za napake svojih proizvodov za neomejeno obdobje. Zato bi morala za odgovornost veljati razumna doba, namreč deset let po dajanju proizvoda na trg ali v uporabo (v nadaljnjem besedilu: pretek roka), brez poseganja v sodne postopke, ki potekajo. Da bi se izognili nerazumnemu omejevanju možnosti odškodnine za škodo, povzročeno zaradi proizvoda z napako, bi moral biti pretek roka v primerih, v katerih se simptomi telesne poškodbe glede na zdravniška dokazila kažejo počasi, podaljšan na 25 let.

(58) Ker so bistveno spremenjeni proizvodi v bistvu novi proizvodi, bi moral nov pretek roka začeti teči, potem ko je bil proizvod bistveno spremenjen in nato dan na trg ali v uporabo, na primer zaradi ponovne izdelave. Posodobitve ali nadgradnje, ki ne pomenijo bistvene spremembe proizvoda, ne bi smele vplivati na pretek roka, ki se uporablja za prvotni proizvod.

(59) Možnost iz te direktive, v skladu s katero se lahko gospodarski subjekt, ki dokaže, da stanje znanstvenega in tehničnega znanja v času, ko je bil proizvod dan na trg ali v uporabo, ali v obdobju, ko je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, ni bila tolikšna, da bi omogočila odkritje napake, izogne odgovornosti, t. i. „obramba na podlagi razvojnega tveganja“, bi se lahko v nekaterih državah članicah štela za neupravičeno omejitev varstva fizičnih oseb. Zato bi moralo biti možno, da lahko država članica odstopi od te možnosti z uvedbo novih ukrepov ali spremembo obstoječih ukrepov, s čimer bi razširila odgovornost v takih primerih na posebne vrste proizvodov, če se to zdi potrebno, sorazmerno in utemeljeno s cilji javnega interesa, kot so cilji iz Pogodbe o delovanju Evropske unije, in sicer javni red, javna varnost in javno zdravje. Za zagotovitev preglednosti in pravne varnosti za gospodarske subjekte, ki delujejo po vsej Uniji, bi bilo treba o uporabi takega odstopanja od obrambe na podlagi razvojnega tveganja uradno obvestiti Komisijo, ki bi nato morala obvestiti druge države članice. Da bi omogočili usklajen pristop v vseh državah članicah in skladnost s cilji te direktive, bi morala imeti Komisija možnost, da izda nezavezujoča mnenja o predlaganih ukrepih ali spremembah. Da bi imela Komisija dovolj časa za pripravo mnenja, bi morala država članica, ki predlaga take ukrepe ali spremembe, te ukrepe ali spremembe odložiti za šest mesecev po uradnem obvestilu Komisiji, razen če Komisija prej izda mnenje. Tako mnenje bi bilo treba izdati po tesnem sodelovanju med zadevno državo članico in Komisijo, ob upoštevanju morebitnih stališč drugih držav članic. Zaradi pravne varnosti in omogočanja kontinuitete pravil iz Direktive 85/374/EGS bi morala imeti država članica tudi možnost, da v svojem pravnem sistemu ohrani obstoječa odstopanja od obrambe na podlagi razvojnega tveganja.

(60) Da bi se nacionalnim sodiščem olajšala harmonizirana razlaga te direktive, bi bilo treba od držav članic zahtevati, da objavijo pravnomočne sodbe sodišč o odgovornosti za proizvode na podlagi te direktive, kar pomeni, da se na te sodbe ni mogoče ali ni več mogoče pritožiti. Za omejitev upravnega bremena bi bilo treba od držav članic zahtevati le, da objavijo sodbe nacionalnih pritožbenih sodišč ali sodišč najvišje stopnje.

(61) Za boljše razumevanje uporabe te direktive na nacionalni ravni, med drugim v korist javnosti, delavcev v pravni stroki, akademikov in držav članic, bi morala Komisija vzpostaviti in vzdrževati lahko dostopno in javno dostopno podatkovno zbirko, ki bi vsebovala ustrezne sodbe in sklicevanja na ustrezne sodbe Sodišča Evropske unije.

(62) Komisija bi morala opraviti oceno te direktive. Na podlagi odstavka 22 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ([17]) bi moralo navedeno vrednotenje temeljiti na petih merilih, to je uspešnosti, učinkovitosti, ustreznosti, skladnosti in dodani vrednosti, ter biti podlaga za ocene učinka glede možnosti za nadaljnje ukrepanje. Komisija bi morala v svojem poročilu o oceni navesti metodologijo za izračune, ki jih je uporabila pri svoji oceni. Pomembno je, da Komisija vse ustrezne informacije zbere na način, ki preprečuje prekomerno urejanje in upravno breme za države članice in gospodarske subjekte, pri čemer uporablja informacije iz vseh ustreznih in zanesljivih virov, vključno z institucijami Unije, organi, uradi in agencijami, pristojnimi nacionalnimi organi in mednarodno priznanimi organi in organizacijami.

(63) Zaradi pravne varnosti se ta direktiva ne uporablja za proizvode, dane na trg ali v uporabo pred 9. decembrom 2026. Zato je treba določiti prehodne ureditve, da se zagotovi neprekinjena odgovornost na podlagi Direktive 85/374/EGS za škodo, ki jo povzročijo proizvodi z napako, ki so bili dani na trg ali v uporabo pred tem datumom.

(64) Ker ciljev te direktive, in sicer zagotavljanja delovanja notranjega trga, neizkrivljene konkurence in visoke ravni varstva fizičnih oseb, države članice ne morejo zadovoljivo doseči zaradi vseunijskega trga z blagom, temveč se zaradi učinka harmonizacije skupnih pravil o odgovornosti lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja in cilj

Ta direktiva določa skupna pravila o odgovornosti gospodarskih subjektov za škodo, ki jo utrpijo fizične osebe in ki jo povzročijo proizvodi z napako, ter o odškodnini za to škodo.

Cilj te direktive je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga in hkrati zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov in drugih fizičnih oseb.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za proizvode, dane na trg ali v uporabo po 9. decembru 2026.

2. Ta direktiva se ne uporablja za prosto in odprtokodno programsko opremo, ki ni bila razvita ali dobavljena v okviru gospodarske dejavnosti.

3. Ta direktiva se ne uporablja za škodo, nastalo zaradi jedrskih nesreč, kolikor odgovornost za tako škodo urejajo mednarodne konvencije, ki so jih ratificirale države članice.

4. Ta direktiva ne vpliva na:

(a) uporabo prava Unije o varstvu osebnih podatkov, zlasti Uredbe (EU) 2016/679, ter direktiv 2002/58/ES in (EU) 2016/680;

([17]) UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

(b) pravice, ki jih ima oškodovanec na podlagi nacionalnih pravil o pogodbeni ali nepogodbeni odgovornosti iz razlogov, ki niso napaka na proizvodu, kot je določena v tej direktivi, vključno z nacionalnimi pravili o izvajanju prava Unije;

(c) pravice, ki jih ima oškodovanec na podlagi katerega koli posebnega sistema odgovornosti, ki je 30. julija 1985 obstajal v nacionalnem pravu.

Člen 3

Stopnja harmonizacije

Države članice v svojem nacionalnem pravu ne ohranijo ali vanj ne uvedejo določb, ki se razlikujejo od določb iz te direktive, vključno z bolj – ali manj – strogimi določbami za doseganje različne ravni varstva potrošnikov in drugih fizičnih oseb, razen če v tej direktivi ni določeno drugače.

Člen 4

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „proizvod“ pomeni vse premičnine, tudi če so vključene v drugo premičnino ali nepremičnino ali so z njo medsebojno povezane; vključuje električno energijo, digitalne proizvodne datoteke, surovine in programsko opremo;

(2) „digitalna proizvodna datoteka“ pomeni digitalno različico ali digitalno predlogo premičnine, ki vsebuje funkcionalne informacije, potrebne za izdelavo materialnega predmeta z omogočanjem avtomatiziranega nadzora strojev ali orodij;

(3) „povezana storitev“ pomeni digitalno storitev, ki je vključena v proizvod ali je z njim medsebojno povezana tako, da brez nje proizvod ne bi mogel opravljati ene ali več svojih funkcij;

(4) „sestavni del“ pomeni kateri koli element, materialen ali nematerialen, surovino ali z njim povezano storitev, ki je vključena v proizvod ali je z njim medsebojno povezana;

(5) „nadzor proizvajalca“ pomeni, da:

(a) proizvajalec proizvoda izvaja ali v zvezi z dejanji tretje osebe odobri ali privoli v:

(i) vključitev, medsebojno povezavo ali dobavo sestavnega dela, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami programske opreme, ali

(ii) spremembo proizvoda, vključno z bistvenimi spremembami;

(b) proizvajalec proizvoda lahko sam ali prek tretje osebe dobavi posodobitve ali nadgradnje programske opreme;

(6) „podatki“ pomeni podatke, kakor so opredeljeni v členu 2, točka 1, Uredbe (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta ([18]);

(7) „omogočanje dostopnosti na trgu“ pomeni vsako dobavo proizvoda za distribucijo, porabo ali uporabo na trgu Unije v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi za plačilo bodisi brezplačno;

(8) „dajanje na trg“ pomeni prvo omogočanje dostopnosti proizvoda na trgu Unije;

(9) „dajanje v uporabo“ pomeni prvo uporabo proizvoda v Uniji v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi za plačilo bodisi brezplačno, v okoliščinah, v katerih proizvod ni bil dan na trg pred prvo uporabo;

(10) „proizvajalec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki:

([18]) Uredba (EU) 2022/868 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o evropskem upravljanju podatkov in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podatkov) (UL L 152, 3.6.2022, str. 1).

(a) razvije, izdela ali proizvede proizvod;

(b) naroči zasnovo ali izdelavo proizvoda ali se z navedbo svojega imena, znamko ali drugimi razlikovalnimi značilnostmi proizvoda predstavlja kot njegov proizvajalec, ali

(c) razvije, izdela ali proizvede proizvod za svojo lastno uporabo;

(11) „pooblaščeni zastopnik“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo s sedežem v Uniji, ki jo je proizvajalec pisno pooblastil, da v imenu proizvajalca izvaja določene naloge;

(12) „uvoznik“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki izdelek iz tretje države da na trg Unije;

(13) „ponudnik storitev odpremnih skladišč“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki v okviru gospodarske dejavnosti ponuja vsaj dve od naslednjih storitev: skladiščenje, pakiranje, naslavljanje in odpremo proizvoda, ne da bi bila lastnica zadevnega proizvoda, pri čemer so izvzete poštne storitve, kakor so opredeljene v členu 2, točka 1, Direktive 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([19]), storitve dostave paketov, kakor so opredeljene v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2018/644 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]), in vse druge poštne storitve ali storitve tovornega prometa;

(14) „distributer“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo v dobavni verigi, ki ni proizvajalec ali uvoznik proizvoda in ki omogoči dostopnost tega proizvoda na trgu;

(15) „gospodarski subjekt“ pomeni proizvajalca proizvoda ali sestavnega dela, ponudnika z njim povezane storitve, pooblaščenega zastopnika, uvoznika, ponudnika storitev odpremnih skladišč ali distributerja;

(16) „spletna platforma“ pomeni spletno platformo, kakor je opredeljena v členu 3, točka (i), Uredbe (EU) 2022/2065;

(17) „poslovna skrivnost“ pomeni poslovno skrivnost, kakor je opredeljena v členu 2, točka 1, Direktive (EU) 2016/943;

(18) „bistvena sprememba“ pomeni spremembo proizvoda, potem ko je bil dan na trg ali v uporabo:

(a) ki se na podlagi ustreznih pravil Unije ali nacionalnih pravil o varnosti proizvodov šteje za bistveno ali

(b) kadar ustrezna pravila Unije ali nacionalna pravila o varnosti proizvodov ne določajo praga, ki bi veljal za bistveno spremembo, ki:

(i) spremeni prvotno delovanje, namen ali tip proizvoda, ne da bi bila taka sprememba predvidena v proizvajalčevi prvotni oceni tveganja, ter

(ii) spremeni vrsto nevarnosti, ustvarja novo nevarnost ali zviša raven tveganja.

POGLAVJE II

POSEBNE DOLOČBE O ODGOVORNOSTI ZA PROIZVODE Z NAPAKO

Člen 5

Pravica do odškodnine

1. Države članice zagotovijo, da je vsaka fizična oseba, ki utrpi škodo zaradi proizvoda z napako (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec), upravičena do odškodnine v skladu s to direktivo.

([19]) Direktiva 97/67/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 1997 o skupnih pravilih za razvoj notranjega trga poštnih storitev v Skupnosti in za izboljšanje kakovosti storitve (UL L 15, 21.1.1998, str. 14).

([20]) Uredba (EU) 2018/644 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. aprila 2018 o storitvah čezmejne dostave paketov (UL L 112, 2.5.2018, str. 19).

2. Države članice zagotovijo, da lahko zahtevke za odškodnino na podlagi odstavka 1 uveljavljajo tudi:

(a) oseba, ki je nasledila pravico oškodovanca ali je bila ta nanjo prenesena na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava oziroma pogodbe, ali

(b) oseba, ki deluje v imenu enega ali več oškodovancev na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava.

Člen 6

Škoda

1. Pravica do odškodnine na podlagi člena 5 se uporablja le za naslednje vrste škode:

(a) smrt ali telesne poškodbe, vključno z medicinsko priznano škodo za duševno zdravje;

(b) škodo ali uničenje katerega koli premoženja, razen:

(i) samega proizvoda z napako;

(ii) proizvoda, ki je poškodovan zaradi sestavnega dela z napako, ki ga je proizvajalec tega proizvoda vključil v proizvod ali je povezan z njim ali je pod nadzorom tega proizvajalca;

(iii) premoženja, ki se uporablja izključno za poklicne namene;

(c) uničenje ali poškodovanje podatkov, ki se ne uporabljajo za poklicne namene.

2. Pravica do odškodnine na podlagi člena 5 zajema vse materialne izgube, ki so posledica škode iz odstavka 1 tega člena. Pravica do odškodnine zajema tudi nematerialno izgubo, nastalo zaradi škode iz odstavka 1 tega člena, če se lahko povrne na podlagi nacionalnega prava.

3. Ta člen ne vpliva na nacionalno pravo v zvezi z odškodnino za škodo v okviru drugih ureditev odgovornosti.

Člen 7

Napaka

1. Proizvod se šteje za proizvod z napako, kadar ne zagotavlja varnosti, ki jo oseba upravičeno pričakuje ali ki se zahteva na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava.

2. Pri ocenjevanju napake proizvoda je treba upoštevati vse okoliščine, vključno z naslednjim:

(a) predstavitev in značilnosti proizvoda, vključno z njegovo oznako, zasnovo, tehničnimi značilnostmi, sestavo, embalažo ter navodili za montažo, namestitev, uporabo in vzdrževanje;

(b) razumno predvidljiva uporaba proizvoda;

(c) učinek, ki ga ima na proizvod vsaka njegova zmožnost nadaljnjega učenja ali pridobivanja novih funkcij po tem, ko je proizvod dan na trg ali v uporabo;

(d) razumno predvidljiv učinek, ki ga imajo na proizvod drugi proizvodi, za katere se lahko pričakuje, da se bodo uporabljali skupaj s proizvodom, vključno z medsebojno povezavo;

(e) trenutek, ko je bil proizvod dan na trg ali v uporabo, ali, kadar proizvajalec ohrani nadzor nad proizvodom po tem trenutku, trenutek, ko proizvod ni več pod nadzorom proizvajalca;

(f) ustrezne zahteve za varnost proizvodov, vključno z varnostnimi zahtevami za kibernetsko varnost;

(g) kakršen koli odpoklic proizvoda ali drugo posredovanje v zvezi z varnostjo proizvodov, ki ga opravi pristojni organ ali gospodarski subjekt iz člena 8;

(h) posebne potrebe skupin uporabnikov, ki jim je proizvod namenjen;

(i) v primeru proizvoda, katerega namen je preprečiti škodo, vsako neizpolnjevanje tega namena.

3. Za proizvod se ne šteje, da ima napako, samo zato, ker je bil že dan na trg ali v uporabo ali ker je pozneje dan na trg ali v uporabo boljši proizvod, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami proizvoda.

Člen 8

Gospodarski subjekti, odgovorni za proizvode z napako

1. Države članice zagotovijo, da so naslednji gospodarski subjekti odgovorni za škodo v skladu s to direktivo:

(a) proizvajalec proizvoda z napako;

(b) proizvajalec sestavnega dela z napako, kadar je bil ta sestavni del vključen v proizvod, ki je pod nadzorom proizvajalca, ali je bil z njim medsebojno povezan in je povzročil napako tega proizvoda, brez poseganja v odgovornost proizvajalca iz točke (a), ter

(c) v primeru proizvajalca proizvoda ali sestavnega dela s sedežem zunaj Unije in brez poseganja v odgovornost tega proizvajalca:

(i) uvoznik proizvoda ali sestavnega dela z napako;

(ii) pooblaščeni zastopnik proizvajalca ter

(iii) ponudnik storitev odpremnih skladišč, kadar ni uvoznika s sedežem v Uniji ali pooblaščenega zastopnika.

Odgovornost proizvajalca iz prvega pododstavka, točka (a), zajema tudi vso škodo, ki jo povzroči sestavni del z napako, kadar je bil vključen v proizvod, ki je pod nadzorom tega proizvajalca, ali je z njim medsebojno povezan.

2. Vsaka fizična ali pravna oseba, ki bistveno spremeni proizvod zunaj nadzora proizvajalca in ga nato da na trg ali v uporabo, se šteje za proizvajalca tega proizvoda za namene odstavka 1.

3. Kadar ni mogoče ugotoviti, kdo izmed naštetih v odstavku 1, ki imajo sedež v Uniji, je gospodarski subjekt, države članice zagotovijo, da je vsak distributer proizvoda z napako odgovoren, kadar:

(a) oškodovanec od tega distributerja zahteva, da navede, kdo izmed naštetih v odstavku 1, ki imajo sedež v Uniji, je gospodarski subjekt, ali svojega lastnega distributerja, ki mu je ta proizvod dobavil, ter

(b) ta distributer v enem mesecu od prejema zahteve iz točke (a) ne navede, kdo je gospodarski subjekt ali njegov distributer iz točke (a).

4. Odstavek 3 tega člena se uporablja tudi za vsakega ponudnika spletne platforme, ki potrošnikom omogoča sklepanje pogodb na daljavo s trgovci in ki ni gospodarski subjekt, če so izpolnjeni pogoji iz člena 6(3) Uredbe (EU) 2022/2065.

5. Kadar žrtve ne prejmejo odškodnine, ker nobena od oseb iz odstavkov 1 do 4 ni odgovorna na podlagi te direktive, ali ker so odgovorne osebe plačilno nesposobne ali so prenehale obstajati, lahko države članice uporabijo obstoječe nacionalne sektorske odškodninske sheme ali vzpostavijo nove na podlagi nacionalnega prava, ki se po možnosti ne financirajo iz javnih prihodkov, za ustrezno odškodnino oškodovancem, ki so utrpeli škodo zaradi proizvodov z napako.

Člen 9

Razkritje dokazov

1. Države članice zagotovijo, da mora na zahtevo osebe, ki v postopku na nacionalnem sodišču zahteva odškodnino za škodo, povzročeno zaradi proizvoda z napako (v nadaljnjem besedilu: tožeča stranka), in ki je predložila dejstva in dokaze, ki zadostujejo za utemeljitev verjetnosti zahtevka za odškodnino, tožena stranka razkriti zadevne dokaze, ki so ji na voljo, pod pogoji iz tega člena.

2. Države članice zagotovijo, da mora tožeča stranka na zahtevo tožene stranke, ki je predložila dejstva in dokaze, ki zadostujejo kot dokaz, da tožena stranka potrebuje dokaze za namene izpodbijanja odškodninskega zahtevka, v skladu z nacionalnim pravom razkriti ustrezne dokaze, ki jih ima na voljo.

3. Države članice zagotovijo, da je razkritje dokazov na podlagi odstavkov 1 in 2 ter v skladu z nacionalnim pravom omejeno na to, kar je potrebno in sorazmerno.

4. Države članice zagotovijo, da nacionalna sodišča pri ugotavljanju, ali je razkritje dokazov, ki ga zahteva stranka, potrebno in sorazmerno, upoštevajo legitimne interese vseh zadevnih strani, vključno s tretjimi osebami, zlasti v zvezi z varovanjem zaupnih informacij in poslovnih skrivnosti.

5. Kadar se od tožene stranke zahteva, da razkrije informacije, ki so poslovna skrivnost ali domnevna poslovna skrivnost, države članice zagotovijo, da so nacionalna sodišča pristojna, da na ustrezno obrazloženo prošnjo stranke ali na lastno pobudo sprejmejo posebne ukrepe, potrebne za ohranitev zaupnosti teh informacij, kadar se uporabijo ali navedejo med sodnim postopkom ali po njemu.

6. Države članice zagotovijo, da so nacionalna sodišča, kadar mora stranka razkriti dokaze, pristojna, da na podlagi ustrezno utemeljene zahteve nasprotne stranke ali kadar zadevno nacionalno sodišče meni, da je to primerno in v skladu z nacionalnim pravom, zahtevajo, da se taki dokazi predložijo na lahko dostopen in lahko razumljiv način, če nacionalno sodišče meni, da je taka predložitev sorazmerna v smislu stroškov in prizadevanj stranke, od katere se zahteva.

7. Ta člen ne vpliva na nacionalna pravila v zvezi z razkritjem dokazov v predhodnem postopku, kadar taka pravila obstajajo.

Člen 10

Dokazno breme

1. Države članice zagotovijo, da mora tožeča stranka dokazati napako proizvoda, škodo, ki jo je utrpela, in vzročno zvezo med napako in škodo.

2. Obstoj napake v proizvodu se domneva, kadar je izpolnjen kateri koli od naslednjih pogojev:

(a) tožena stranka ne razkrije ustreznih dokazov na podlagi člena 9(1);

(b) tožeča stranka dokaže, da proizvod ni skladen z obveznimi varnostnimi zahtevami za proizvod iz prava Unije ali nacionalnega prava, ki so namenjene zaščiti pred tveganjem za nastanek škode, ki jo je utrpel oškodovanec, ali

(c) tožeča stranka dokaže, da je škoda nastala zaradi očitne okvare proizvoda med razumno predvideno uporabo ali v običajnih okoliščinah.

3. Obstoj vzročne zveze med napako v proizvodu in škodo se domneva, kadar je ugotovljeno, da ima proizvod napako in da je povzročena škoda take vrste, kot je običajno skladna z vrsto zadevne napake.

4. Nacionalno sodišče domneva napako proizvoda ali vzročno povezavo med napako in škodo ali oboje, kadar ima ne glede na razkritje dokazov v skladu s členom 9 in ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin primera:

(a) tožeča stranka, predvsem zaradi tehnične ali znanstvene zapletenosti, pretirane težave pri dokazovanju napake proizvoda ali vzročne zveze med napako proizvoda in škodo ali obojega ter

(b) tožeča stranka dokaže, da je verjetno, da ima proizvod napako ali da obstaja vzročna zveza med napako proizvoda in škodo ali oboje.

5. Tožena stranka ima pravico, da ovrže vse domneve iz odstavkov 2, 3 in 4.

Člen 11

Izvzetje od odgovornosti

1. Gospodarski subjekt iz člena 8 ni odgovoren za škodo, ki jo je povzročil proizvod z napako, če dokaže:

(a) v primeru proizvajalca ali uvoznika, da proizvoda ni dal na trg ali v uporabo;

(b) v primeru distributerja, da ni omogočil dostopnosti proizvoda na trgu;

(c) da je verjetno, da napaka, ki je povzročila škodo, ni obstajala, ko je bil proizvod dan na trg, v uporabo ali, v primeru distributerja, ko je bila omogočena dostopnost proizvoda na trgu, ali da je ta napaka nastala zatem;

(d) da je napaka, ki je povzročila škodo, posledica skladnosti proizvoda s pravnimi zahtevami;

(e) da objektivno stanje znanstvenega in tehničnega znanja v času, ko je bil proizvod dan na trg, dan v uporabo ali v obdobju, v katerem je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, ni bilo tako, da bi bilo mogoče napako odkriti;

(f) v primeru proizvajalca sestavnega dela z napako iz člena 8(1), prvi pododstavek, točka (b), da je napaka proizvoda, v katerega je bil sestavni del vključen, nastala zaradi zasnove tega proizvoda ali zaradi navodil, ki jih je proizvajalec tega proizvoda dal proizvajalcu sestavnega dela,

(g) v primeru osebe, ki spreminja proizvod, iz člena 8(2), da je napaka, ki je povzročila škodo, povezana z delom proizvoda, na katerega sprememba ne vpliva.

2. Z odstopanjem od odstavka 1, točka (c), gospodarski subjekt ni izvzet iz odgovornosti, kadar je napaka proizvoda posledica česar koli od naslednjega, če je pod proizvajalčevim nadzorom:

(a) z njim povezane storitve;

(b) programske opreme, vključno s posodobitvami ali nadgradnjami programske opreme,

(c) neobstoja posodobitev ali nadgradenj programske opreme, potrebnih za ohranjanje varnosti;

(d) bistvene spremembe proizvoda.

POGLAVJE III

SPLOŠNE DOLOČBE O ODGOVORNOSTI

Člen 12

Odgovornost več gospodarskih subjektov

1. Kadar sta za isto škodo na podlagi te direktive odgovorna dva ali več gospodarskih subjektov, države članice brez poseganja v nacionalno pravo v zvezi z regresno pravico zagotovijo, da sta lahko solidarno odgovorna.

2. Proizvajalec, ki vključi programsko opremo z napako kot sestavni del v proizvod, nima regresne pravice zoper proizvajalca sestavnega dela programske opreme z napako, ki povzroči škodo, kadar:

(a) je bil proizvajalec sestavnega dela programske opreme z napako ob dajanju tega sestavnega dela programske opreme na trg mikropodjetje ali malo podjetje, kar pomeni podjetje, ki je po oceni skupaj z vsemi partnerskimi podjetji, kakor so opredeljena v členu 3(2) Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES ([21]) in povezanimi podjetji, kakor so opredeljena v členu 3(3) navedene priloge, če obstajajo, mikropodjetje, kakor je opredeljeno v členu 2(3) navedene priloge, ali malo podjetje, kakor je opredeljeno v členu 2(2) navedene priloge, in

(b) se je proizvajalec, ki je vključil sestavni del programske opreme z napako v proizvod, s proizvajalcem sestavnega programske opreme z napako pogodbeno dogovoril, da se odpoveduje tej pravici.

Člen 13

Zmanjšanje odgovornosti

1. Države članice brez poseganja v nacionalno pravo v zvezi z regresno pravico zagotovijo, da se odgovornost gospodarskega subjekta ne zmanjša ali izključi, kadar škodo povzročita napaka proizvoda in ravnanje ali opustitev ravnanja tretje osebe.

2. Odgovornost gospodarskega subjekta se lahko zmanjša ali izključi, kadar škodo povzročita napaka proizvoda in krivda oškodovanca ali katere koli osebe, za katero odgovarja oškodovanec.

Člen 14

Regresna pravica

Kadar je za isto škodo odgovoren več kot en gospodarski subjekt, ima gospodarski subjekt, ki je oškodovancu povrnil odškodnino pravico, da uveljavlja pravna sredstva proti gospodarskim operaterjem, ki so odgovorni na podlagi člena 8 in v skladu z nacionalnim pravom.

Člen 15

Izključitev ali omejitev odgovornosti

Države članice zagotovijo, da odgovornost gospodarskega subjekta na podlagi te direktive v zvezi z oškodovancem ni omejena ali izključena s pogodbeno določbo ali nacionalnim pravom.

Člen 16

Zastaralni rok

1. Države članice zagotovijo, da se za začetek postopka za uveljavljanje odškodnine za škodo, ki spada na področje uporabe te direktive, uporablja zastaralni rok treh let. Zastaralni rok začne teči na dan, ko je oškodovanec izvedel ali bi utemeljeno moral izvedeti za vse naslednje:

(a) škodo;

(b) napako;

(c) identiteto zadevnega gospodarskega subjekta, ki je lahko odgovoren za to škodo na podlagi člena 8.

2. Ta direktiva ne vpliva na nacionalno pravo držav članic, ki ureja zadržanje ali prekinitev zastaralnega roka iz odstavka 1.

([21]) Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij ((UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

Člen 17

Pretek roka

1. Države članice zagotovijo, da oškodovanec ni več upravičen do odškodnine na podlagi te direktive po izteku desetih let, razen če je ta oškodovanec medtem sprožil postopek zoper gospodarski subjekt, ki je lahko odgovoren na podlagi člena 8. To obdobje traja:

(a) od datuma, ko je bil proizvod z napako, ki je povzročil škodo, dan na trg ali v uporabo, ali

(b) v primeru bistveno spremenjenih proizvodov datum, od katerega je ta proizvod dostopen na trgu ali je bil dan v uporabo po njegovi bistveni spremembi.

2. Ne glede na odstavek 1, kadar oškodovanec v desetih letih od datumov iz odstavka 1 ne more sprožiti postopka zaradi počasnega nastopa telesne poškodbe, oškodovanec ni več upravičen do odškodnine na podlagi te direktive po izteku roka 25 let, razen če je ta oškodovanec medtem začel postopek zoper gospodarski subjekt, ki je lahko odgovoren na podlagi člena 8.

POGLAVJE IV

KONČNE DOLOČBE

Člen 18

Odstopanje od obrambe na podlagi razvojnega tveganja

1. Z odstopanjem od člena 11(1), točka (e), lahko države članice v svojih pravnih sistemih ohranijo obstoječe ukrepe, na podlagi katerih so gospodarski subjekti odgovorni, tudi če dokažejo, da je bilo objektivno stanje znanstvenega in tehničnega znanja v času, ko je bil proizvod dan na trg, dan v uporabo ali v obdobju, v katerem je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, tako, da napake ni bilo mogoče odkriti.

Vsaka država članica, ki želi ohraniti ukrepe v skladu s tem odstavkom, o besedilu ukrepov uradno obvesti Komisijo najpozneje do 9. decembra 2026. Komisija o tem obvesti ostale države članice.

2. Z odstopanjem od člena 11(1), točka (e), lahko države članice v svoje pravne sisteme uvedejo ali spremenijo ukrepe, na podlagi katerih so gospodarski subjekti odgovorni, tudi če dokažejo, da je bilo objektivno stanje znanstvenega in tehničnega znanja v času, ko je bil proizvod dan na trg ali dan v uporabo ali v obdobju, v katerem je bil proizvod pod nadzorom proizvajalca, tako, da napake ni bilo mogoče odkriti.

3. Ukrepi iz odstavka 2 so:

(a) omejeni na posebne kategorije proizvodov;

(b) upravičeni s cilji javnega interesa ter

(c) sorazmerni, tako da zagotavljajo uresničitev zastavljenih ciljev in ne presegajo tega, kar je potrebno za uresničitev teh ciljev.

4. Vsaka država članica, ki želi uvesti ali spremeniti ukrep iz odstavka 2, uradno obvesti Komisijo o besedilu predlaganega ukrepa in utemelji, kako je ta ukrep skladen z odstavkom 3. Komisija o tem obvesti ostale države članice.

5. Komisija lahko v šestih mesecih po prejemu uradnega obvestila na podlagi odstavka 4 izda mnenje o besedilu predlaganega ukrepa in njegovi utemeljitvi, pri čemer upošteva vse pripombe, ki jih je prejela od drugih držav članic. Država članica, ki želi uvesti ali spremeniti navedeni ukrep, ukrep odloži za šest mesecev po uradnem obvestilu Komisiji, razen če Komisija prej izda mnenje.

Člen 19

Preglednost

1. Države članice v lahko dostopni in elektronski obliki objavijo vsako pravnomočno sodbo svojih pritožbenih sodišč ali sodišč najvišje stopnje v zvezi s postopki, sproženimi na podlagi te direktive. Objava take sodbe se izvede v skladu z nacionalnim pravom.

2. Komisija vzpostavi in vzdržuje lahko dostopno in javno dostopno podatkovno zbirko, ki vsebuje sodbe iz odstavka 1.

Člen 20

Ocena

Komisija do 9. decembra 2030, nato pa vsakih pet let oceni uporabo te direktive in predloži poročilo Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru. Ta poročila vključujejo informacije o stroških in koristih prenosa te direktive, primerjavi z državami OECD in razpoložljivosti zavarovanja odgovornosti za proizvode.

Člen 21

Razveljavitev in prehodna določba

Direktiva 85/374/EGS se razveljavi z učinkom od 9. decembra 2026. Vendar se še naprej uporablja za proizvode, dane na trg ali v uporabo pred tem datumom.

Sklicevanje na razveljavljeno direktivo se šteje za sklicevanje na to direktivo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge.

Člen 22

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 9. decembra 2026. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 23

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 24

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 23. oktobra 2024

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednica	*predsednik*
R. METSOLA	ZSIGMOND B. P.

PRILOGA

Korelacijska tabela

Direktiva 85/374/EGS	Ta direktiva
Člen 1	*Člen 1*
—	Člen 2(2)
—	*Člen 3*
Člen 2	Člen 4, točka 1
—	Člen 4, točke 2 do 9, 11 in 13 do 18
Člen 3(1)	Člen 4, točka 10 in člen 8(1), prvi pododstavek, točki (a) in (b)
Člen 3(2)	Člen 4, točka 12 in člen 8(1), prvi pododstavek, točka (c)(i)
—	*Člen 5*
Člen 3(3)	Člen 8(3)
—	Člen 8(1), prvi pododstavek, točka (c)(ii) in (iii), in drugi pododstavek, ter (2), (4) in (5)
—	*Člen 9*
Člen 4	Člen 10(1)
—	Člen 10(2) do (5)
Člen 5	Člen 12(1)
—	Člen 12(2)
Člen 6	*Člen 7*
Člen 7	*Člen 11*
Člen 8	*Člen 13*
—	*Člen 14*
Člen 9, prvi odstavek, točka (a)	Člen 6(1), točka (a)
Člen 9, prvi odstavek, točka (b)	Člen 6(1), točka (b)
—	Člen 6(1), točka (c)
—	Člen 6(2)
Člen 9, drugi odstavek	Člen 6(3)
Člen 10	*Člen 16*
Člen 11	Člen 17(1)

Direktiva 85/374/EGS	Ta direktiva
—	Člen 17(2)
Člen 12	*Člen 15*
—	*Člen 19*
Člen 13	Člen 2(5), točki (b) in (c)
—	Člen 2(5), točka (a)
Člen 14	Člen 2(3)
—	Člen 18(1)
Člen 15(1), točka (b)	Člen 18(2)
Člen 15(2) in (3)	Člen 18(3), (4) in (5)
Člen 16	—
Člen 17	Člen 2(1)
—	*Člen 20*
—	*Člen 21*
Člen 18	—
Člen 19	Člen 22(1)
Člen 20	Člen 22(2)
Člen 21	*Člen 20*
—	*Člen 23*
Člen 22	*Člen 24*